

Наталія ЯКОВЕНКО,

orcid.org/0000-0003-2587-8947

старший викладач кафедри іноземних мов
Національної академії Національної гвардії України
(Харків, Україна) *natasha.yakovenko@gmail.com*

ПРОБЛЕМАТИКА ТА ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ СПЕЦІАЛІСТАМ ВІЙСЬКОВОЇ СФЕРИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Стаття посвячена окресленню проблематики сучасного освітнього процесу викладання іноземних мов спеціалістам військової сфери, визначенню особливостей освітнього процесу та огляду сучасних тенденцій й методів в умовах воєнного стану в Україні. З'ясовано, що комунікативно орієнтоване навчання потребує формування у курсантів комунікативної компетенції, яка вважається сформованою, якщо майбутній фахівець використовує іноземну мову, щоб самостійно отримувати й розширювати свої знання і досвід. Зазначено, що високі вимоги до підготовки військового спеціаліста, передбачають підвищення якості мовної освіти слухачів вищих військових навчальних закладів, яке можливо здійснити за рахунок реформування неефективних методик навчання іноземній мові. Причому, під час оновлення та удосконалення існуючих методик, а також під час розроблення нових технологій навчання іноземним мовам, необхідно враховувати специфіку навчального закладу, закритість і відособленість військової організації. Розглянута низка сучасних методів викладання іноземних мов у неможливих ВВНЗ та зазначено, що спостерігається усвідомлення викладачами і методистами переваг інтерактивних методик викладання, де курсант є не простим слухачем, а активним творцем процесу навчання, здатним до взаємодії та активного спілкування. Виявлено, що у процесі реалізації інтерактивного методу на практичних заняттях з іноземної мови професійного спрямування необхідно пам'ятати, що його базовим принципом є принцип колективної взаємодії, згідно з яким досягнення курсантами комунікативних цілей відбувається через професійну та соціально-інтерактивну діяльність. Визначено, що використання в навчальному процесі інтерактивних технологій навчання збільшує діапазон термінологічної лексики за фахом, робить процес навчання пізнавальним і професійно спрямованим. Зазначено, що прагнення педагогів модернізувати процес викладання іноземних мов призводить до глибшого вивчення відомих раніше методів та їх вдосконалення.

Ключові слова: інтерактивні методи, проблемний підхід, метод проектів, змішане навчання, інноваційні технології, когнітивні процеси.

Nataliia YAKOVENKO,

orcid.org/0000-0003-2587-8947

Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages
National Academy of the National Guard of Ukraine
(Kharkiv, Ukraine) *natasha.yakovenko@gmail.com*

PROBLEMS AND FEATURES OF THE MODERN EDUCATIONAL PROCESS OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES TO MILITARY SPECIALISTS UNDER THE CONDITIONS OF MARITAL STATE IN UKRAINE

The article is devoted to outlining the problems of the modern educational process of teaching foreign languages to specialists in the military sphere, defining the features of the educational process and reviewing modern trends and methods in the conditions of war in Ukraine. It was found that communicatively oriented training requires the formation of communicative competence of cadets, which is considered formed if the future specialist uses a foreign language to expand his knowledge and experience. It is noted that the high requirements for the training of a military specialist provide for the improvement of the quality of language education of students of higher military educational institutions, which can be achieved by reforming inefficient methods of teaching a foreign language. Moreover, when updating and improving existing methods, as well as when developing new technologies for teaching foreign languages, it is necessary to take into consideration the specifics of the educational institution. A number of modern methods of teaching foreign languages in non-linguistic higher education institutions are considered and it is noted that teachers and methodologists are aware of the advantages of interactive teaching methods, where the cadet is not a simple listener, but an active creator of the learning process, capable of interaction and active communication. It was revealed that in the process of implementing the interactive method in practical foreign language classes of professional orientation, it is necessary to remember that its basic principle is the principle of collective interaction, according to which the cadets achieve communicative goals through professional and social-interactive activities. It was determined that the use of interactive learning technologies in the educational process increases the range of terminological vocabulary by specialty, makes the learning process cognitive and professionally oriented. It is noted that the desire of teachers to modernize the process of teaching foreign languages leads to a deeper study of previously known methods and their improvement.

Key words: interactive methods, problem approach, project method, mixed learning, innovative technologies, cognitive processes.

Постановка проблеми. Сьогодні стало серйозним випробуванням для всіх учасників освітнього процесу. Події, викликані збройною агресією РФ та оголошенням в Україні воєнного стану, згідно з Указом Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» мали тяжкий вплив на звичний спосіб життя кожного з нас. Жахи війни і щоденне навчання... Складно навіть уявити, але сьогодні це реальність.

Знання іноземної мови для військовослужбовців та працівників військової сфери є сьогодні надзвичайно важливим завданням їх подальшого професійного розвитку відносно стандартам НАТО. Під час підготовки у вищих навчальних закладах військової сфери приділяється значна увага підвищенню розвитку професійних якостей військовослужбовців, а також, знанню іноземної мови, без чого важко уявити практичну взаємодію з підрозділами країн членів ЄС, НАТО і взагалі реформування силових військових структур.

Удосконалення існуючої системи вивчення іноземних мов у вищих військових навчальних закладах (ВВНЗ) є одним із пріоритетних завдань подальшого ефективного розвитку системи військової освіти в Україні взагалі. Актуальність формування мовної компетенції у спеціалістів військової сфери обумовлена: підвищенням вимог до професійної компетентності військових фахівців; їх здатності до самостійної творчої діяльності (в тому числі з використанням накопичених знань в області мови); практичною необхідністю формування мовної компетенції, як компоненти міжкультурної комунікації; специфікою навчання іноземної мови; наявністю проблем формування мовної у слухачів ВВНЗ; необхідністю пошуку нових, ефективних методів навчання іноземної мови, що враховують індивідуальні особливості кожного курсанта і позитивно впливають на формування навичок і умінь всіх видів мовленнєвої діяльності особливо в умовах дистанційної освіти.

Важливість формування професійної культури майбутніх офіцерів у лінгво освітньому процесі також обумовлена: потребою розвитку у них навичок і умінь комунікативного спілкування за допомогою використання мовних моделей, що застосовуються в ході вивчення іноземної мови; можливістю вивчення звичаїв і традицій країн мова яких вивчається, їх культури, специфіки військово-політичного розвитку з метою використання отриманих знань в їх подальшій діяльності; необхідністю постійного вдосконалення професійної культури сучасних військових в умінні працювати з іноземними джерелами та спілкуванні

із зарубіжними військовослужбовцями в рамках міждержавного зв'язку.

Аналіз досліджень. У дослідженні проаналізовано достатньо велику кількість джерел починаючи з нормативно-правових документів (Stolberg, 2018: 12), досліджень фахівців даних питань з різних структур, різних родів військ (Rao, 2020: 14) та інтерв'ю й доповіді вищого керівного складу Збройних Сил України. Особливої уваги заслуговує робота О. Лагодинського, який досліджував системи іншомовної підготовки у збройних силах США та Великої Британії та на основі цього досвіду надав рекомендації щодо удосконалення системи іншомовної підготовки у Збройних Силах України (Лагодинський, 2019: 7). Соціолінгвістичний підхід до іншомовної професійної компетентності досліджували Г. Батищева, Н. Кузнецова, В. Петрухін. Питання мовної підготовки фахівців у вищих навчальних закладах на основі комунікативної спрямованості розглядаються у працях Л. Семененко, М. Федоровича, О. Кондратенко, А. Чирви та визначається, що одним із напрямів удосконалення викладання іноземної мови у вищих навчальних закладах є надання йому функціональної профільної спрямованості. Проблеми викладання іноземної мови за професійним спрямуванням вивчали такі автори, як О. Поляков, Н. Гальскова, А. Waters, Т. Hutchinson, О. Биконя, Т. Корж, Г. Гринюк. На ефективності практичного спрямування навчання та наближення мовної діяльності до природних умов спілкування наголошували В. Віників, В. Глушков, Дж. Роув, Дж. Форрестер, Р. Шеннон. Тему актуальності інноваційних тенденцій, а також їх поєднання з традиційними підходами у викладанні іноземних мов освітлювали у своїх роботах такі вчені як R. Blair, C. Rao, C. Whittaker.

Метою статті є визначення проблематики та особливостей сучасного освітнього процесу викладання іноземних мов спеціалістам військової сфери в умовах воєнного стану в Україні.

Виклад основного матеріалу. Вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням охоплює забезпечення взаємозбагачувального обміну інформацією за допомогою використання іноземної мови, набуття комунікативних умінь для вирішення професійних проблем і завдань, «покращення ділових і наукових контактів українських військових фахівців із зарубіжними країнами, участю нашої держави у миротворчих операціях, та переорієнтацією фахової підготовки військовослужбовців на стандарти НАТО» (Величко, 2016: 6). Освітній процес викладання іноземних мов спеціалістам військової сфери має свої особ-

ливості, спрямовані на врахування специфіки цієї категорії курсантів та їхніх потреб у здобутті мовних навичок. Так, освітній процес викладання іноземних мов спеціалістам військової сфери включає в себе широкий спектр таких аспектів як:

1. Добір спеціалізованого матеріалу: курсанти мають унікальні потреби щодо мови, пов'язані з їхньою професійною сферою. Заняття повинні включати спеціальний військовий термінологічний апарат та сценарії, що відображають реальні ситуації, з якими вони можуть зіткнутися.

2. Фокус на комунікативних навичках: з огляду на конкретні вимоги військових операцій, навчання іноземним мовам у цьому контексті часто акцентується на розвитку комунікативних навичок. Спеціалісти військової сфери повинні бути здатні ефективно спілкуватися в різних ситуаціях.

3. Адаптація до робочих графіків: врахування того, що військові часто мають складні робочі графіки, важливо організувати заняття так, щоб вони були доступні і зручні для курсантів у будь-який час.

4. Підтримка культурного розуміння: окрім вивчення професійної мови, навчання спеціалістів військової сфери включає в себе розуміння культурних аспектів країн, мова яких вивчається. Це допомагає підвищити ефективність комунікації та зберігання культурної взаємодії.

5. Використання сучасних технологій: використання інноваційних технологій та інтерактивних методів навчання дозволяє забезпечити ефективність у процесі вивчення мови.

Всі ці аспекти сприяють створенню ефективної та адаптованої освітньої програми для військових, що допомагає їм успішно вивчати іноземні мови в контексті своєї професійної діяльності. Для адекватного спілкування курсанта з носієм мови необхідне не лише знання про те, як, використовуючи ту чи іншу іноземну лексику, правильно висловити свою думку (знання лінгвістичного коду мови, яка вивчається), але й знання, як саме використовувати певні засоби іноземної мови в різноманітних ситуаціях спілкування з іноземцями (як правильно розпочати і закінчити розмову; як звертатися до співрозмовника відповідно військового звання; які теми слід обговорювати в різних ситуаціях тощо); вміння використовувати прийоми стратегічної компетенції у разі виникнення труднощів у процесі спілкування й оцінювати виконання акту комунікації. Отже, кінцева мета навчання повинна відповідати окресленим уявленням курсанта про його майбутню професійну діяльність, стимулювати його потребу у вивченні іноземної мови як запоруки стати освіченою,

культурною, професійною, конкурентно спроможною та «досягнення взаємо сумісності в галузі володіння іноземними мовами, особливо англійською, яка, де-факто, вже стала робочою мовою усіх органів військового управління. Це означає, що іншомовна підготовка персоналу ЗС України має стати невід'ємною частиною їх фахової підготовки» (Лагодинський, 2019: 7).

Вибір ефективних методичних підходів викладання іноземної мови не можливий без аналізу підходів, які використовувалися протягом історичного, еволюційного розвитку системи викладання іноземної мови у вищих навчальних закладах. Тобто аналіз та дослідження еволюції методичних підходів викладання іноземних мов у вищих військових навчальних закладах, визначення особливостей застосування цих підходів та оцінка ефективності їх є підґрунтям подальшого ефективного вибору та обґрунтування сучасних методичних підходів розвитку системи викладання іноземної мови спеціалістам військової сфери різних категорій.

В період сучасного розвитку науки і техніки в залежності від способів організації матеріалу та використання специфічних допоміжних засобів все більше значення у підвищенні ефективності набуття, відпрацювання та використання усіх мовленнєвих навичок (усне, письмове мовлення, читання та письмо) відводиться методу програмованого навчання, актуальність якого викликана наявністю великих можливостей для здійснення індивідуалізації навчального процесу і реалізації ідеї внутрішньої диференціації (Лагодинський, 2019: 7). Тобто так званий диференційований підхід також залишається одним із перспективних для подальшого його застосування, особливо для військовослужбовців, які працюють в рамках поширення співробітництва зі спеціалістами країн ЄС та НАТО. Окрім цього, можна додати цілу низку дієвих методичних підходів викладання іноземної мови, як:

1. Граматика-Переклад. У цьому методі основний акцент робиться на вивченні граматики та перекладі речень з рідної мови на іноземну та навпаки. Цей підхід може бути корисним для теоретичного засвоєння граматичних правил, але може не вистачати для розвитку реальних комунікативних навичок.

2. Аудіо лінгвістичний метод. Основна ідея цього методу полягає в зануренні курсантів в аудіальне та усне оточення. Застосовуються вправи на слухання, наслідування вимови, і акцент робиться на мовленні без великої уваги до теорії граматики.

3. Комунікативний метод. Цей підхід спрямований на розвиток комунікативних навичок. Заняття орієнтовані на практичне використання

мови в реальних ситуаціях, спілкування та вирішення завдань.

4. Метод ігор та ролевих вправ. Використання ігрових елементів та сценаріїв для навчання мови. Це може включати рольові гри, драматизацію, імітацію ситуацій, що сприяють активному використанню мови.

5. Метод проектів. Створення проектів та завдань, що вимагають використання мови для дослідження, підготовки презентацій, та спільної роботи. Це стимулює самостійність та практичне використання знань.

6. Інтерактивні технології. Використання комп'ютерних програм, мобільних додатків, відеоматеріалів та інтернет-ресурсів для підтримки вивчення мови. Це може включати в себе віртуальні заняття, відповіді на форумах та інші інтерактивні елементи.

7. Індивідуалізоване вивчення. Адаптація програми для індивідуальних потреб курсанта. Використання персональних завдань, індивідуальних консультацій та взаємодії.

8. Сучасні підходи, такі як Flipped Classroom. Зміна традиційної структури уроку, де курсанти вивчають матеріал перед заняттям та використовують час в аудиторії для практичних вправ та обговорення.

Комбінація різних методів, адаптованих до потреб конкретної аудиторії, може бути найефективнішою стратегією викладання іноземних мов.

Практика викладання іноземної мови у ВВНЗ показує, що оволодіння іноземною мовою у військовому середовищі проходить, в порівнянні з цивільним, в специфічних умовах, що позначається на якості і ефективності навчального процесу. Особливість підготовки військових спеціалістів обумовлює жорстку регламентацію навчального часу і безпосередньо навчального процесу, яка викликана суміщенням навчання з виконанням службових обов'язків.

Особливого змісту це набуває під час дистанційного навчання. Викладання іноземних мов дистанційно вимагає особливого підходу та врахування ряду аспектів. Ось деякі технології викладання іноземної мови в онлайн-форматі:

1. Відеоуроки, аудіо-матеріали, інтерактивні вправи та мовної програми.

2. Віртуальні Класи та Вебінари.

3. Адаптовані Матеріали. Розробка та використання адаптованих для дистанційного навчання навчальних матеріалів, які стимулюють самостійність та саморегуляцію.

4. Оцінювання та зворотний зв'язок. Визначення ефективних методів оцінювання знань та

вмінь учнів, а також надання якісного зворотного зв'язку за допомогою онлайн-інструментів.

5. Взаємодія та Комунікація.

6. Гнучкість та Доступність.

7. Стимулювання Активності.

8. Використання активних методів вивчення, таких як вирішення завдань, дискусії, ігрові елементи та інші форми активності для зацікавлення та участі курсантів.

9. Специфічні вправи для дистанційного вивчення. Розробка специфічних вправ для дистанційного вивчення, що стимулюють використання мови в реальних ситуаціях, навіть коли вони знаходяться далеко від аудиторії.

10. Забезпечення мотивації. Застосування стратегій для підтримки мотивації курсантів, таких як використання цікавих тем, реальних ситуацій, або конкурсів.

Дистанційне навчання іноземних мов є актуальним напрямом розвитку освіти, що вимагає від викладачів та курсантів високої мотивації, організації взаємодії та використання різноманітних педагогічних технологій та інтерактивних методів. Науковці також звертають увагу на важливість організації взаємодії між курсантами та викладачами в дистанційному навчанні.

Дистанційне навчання іноземних мов є ефективним засобом навчання курсантів, проте є деякі проблеми, з якими можуть стикатися викладачі та курсанти, зокрема: дистанційна форма навчання потребує від курсантів високої самодисципліни, бо вони відповідають за свій розклад, за свій настрій і за своє навчання (Березнева, Поворознюк, 2022: 5). Викладач, в свою чергу, має вміти якісно відпрацювати навчальний матеріал, дати вичерпну відповідь на запитання курсантів і надавати методичну допомогу у виконанні завдань.

Сучасний стан розвитку навчання англійській мові пропонує викладачу для використання у навчально-виховному процесі величезний арсенал методичних та дидактичних матеріалів. Це, в першу чергу, стосується автентичних навчально-методичних комплексів видавництва Великої Британії: Oxford University Press, Pearson Longman, Cambridge University Press, Express publishing. На використанні матеріалів цих підручників базуються програми навчання англійської мови, що націлюють курсантів на навчання через комунікацію, більш природну ситуацію, а викладачів – на особистісно-орієнтований підхід до кожного курсанта. Специфічними особливостями їх є використання комплексу засобів представлення інформації: тексту, графіки, звуку, відео; індивідуалізація навчання; адаптивність; моделювання завдань та

контроль виконання. Вони забезпечують введення навчального матеріалу, моделювання ситуацій спілкування, організацію ігрових завдань, контроль і оцінку знань, дозволяючи використати всі види наочності.

Висновки. Підсумовуючи зазначене вище, можна стверджувати, що визначення проблематики та сучасних особливостей освітнього процесу викладання іноземних мов спеціалістам військової сфери в умовах воєнного стану в Україні стало невід'ємною частиною реформування сучасної освіти. Окреслення проблем та особливостей сучасного освітнього процесу дозволяє розширити можливості отримання знань і підвищення кваліфікації для курсантів вищих військових закладів освіти. Але, звичайно, неефективно використовувати весь час лише один метод – викладач повинен поєднувати різні підходи до викладання, створюючи свій власний стиль викладання (в англійській літературі часто використовується термін «екологічно чистий»

позначають суб'єктивні комбінації різних методів), підлаштовуючись до цілей, характеристик, завдань та потреб курсантів.

Таким чином, ми можемо відзначити, що як традиційні, так і альтернативні (нетрадиційні) методи навчання широко використовуються в вищих навчальних закладах. Така практика нетрадиційних методів, що застосовуються викладачем, спонукає курсантів працювати самостійно, підштовхує до творчого мислення. Слід зазначити, що використання сучасних інноваційних технологій та методів викладання при вивченні іноземних мов у військовому університеті є ефективним, якщо зміст представленого матеріалу співзвучний майбутній професійній діяльності курсантів. Важливо, щоб теоретичні знання в процесі активного навчання застосовувалися на практиці, щоб курсант мав можливість розвивати та вдосконалювати знання іноземної мови та впроваджувати набуті навички спілкування іноземною мовою у майбутній професійній діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Основні засади мовної підготовки особового складу в системі Міністерства оборони України : вих. документ Міністерства оборони України № 1524/з/84 від 08.08.2019, 34 с. URL: <https://nuou.org.ua/assets/documents/osn-zas-mp.pdf>
2. Андріянова Н. Вільне володіння англійською мовою військовослужбовців Збройних Сил України – запорука сильної європейської армії. *Військова освіта*, 2020. № 1(41). С. 18–24.
3. Андріянова Н., Величко О., Кашук К. Аналіз сучасних міжнародних методик оцінювання рівня володіння іноземною мовою. *Військова освіта*. 2020. № 1(41). С. 25–34.
4. Батищева Г., Кузнецова Н., Петрухін В. Іншомовна професійна компетентність у курсантів військового закладу вищої освіти: соціолінгвістичний підхід. *Мова і суспільство*. 2019. № 10. С. 156–163.
5. Berezneva, I., Povoroznyuk, R., Tonkonoh, N., Sobkov, Y., Trebyk, O. & Gembaruk, A.//Postmodern Openings, 13(1 Sup1), 494-508. <https://doi.org/10.18662/po/13.1Sup1/438> (2022).
6. Величко О. Управлінські вимоги до змісту іншомовної компетентності військових фахівців у процесі їх підготовки. *Військова освіта*. 2016. № 2. С. 25–32.
7. Лагодинський О. Іншомовна підготовка у збройних силах Сполучених Штатів Америки та Великої Британії: досвід для України. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні науки*. 2019. Вип. 3. С. 164–179. DOI: 10.32453/pedzbirnyk.v18i3.78
8. Семененко Л., Целіщев І., Поливода М. Основні методичні особливості еволюції викладання іноземних мов у вищих військових навчальних закладах (аналіз та оцінка їх ефективності в період 1950–2017 рр.). *Збірник наукових праць Військової академії*. 2017. № 2(8). С. 178–186.
9. Ткачук П. Мовна підготовка військових фахівців – поступ на шляху до євроінтеграції. *Вісник Національного університету “Львівська політехніка”*. 2006. № 572. С. 113–116.
10. Чирва А. Удосконалення системи мовної підготовки та мовного тестування курсантів і слухачів вищих військових навчальних закладів. *Іван Огієнко і сучасна наука та освіта : науковий збірник*, 2008. С. 198–207.
11. Defence Education Enhancement Programme (2020). Key facts and procedures. North Atlantic Council. Partnerships and Cooperative Security Committee. Notice AC/340-N(2020)0092 (R). 15 June 2020. 17 p.
12. Stolberg A., Johnson S., Kupe L. (2018). Building Partner-Nation Capacity Through the Defense Education Enhancement Program. Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2018. <https://www.rand.org/pubs/perspectives/PE286.html>. 21 p.
13. DEEP Ukraine (2020). Report on the 9th Clearing House on Defence Education held online 14–22 September 2020. Notice AC/340-N(2020)0054 (R). 6 October 2020. 39 p.
14. Rao C. S. (2020). Trends in the Theories of Language Learning and Methods of Teaching. *Journal for Research Scholars and Professionals of English Language Teaching*. 19(4), P. 1–8.
15. Whittaker C. (2013). Introduction. *Blended Learning in English Language Teaching: Course Design and Implementation*. British Council, 2013, p. 8–23.

REFERENCES

1. Osnovni zasady movnoi pidgotovky osobovogo skladu v systemi Ministerstva oborony Ukrainy [The basic principles of language training of personnel in the system of the Ministry of Defense of Ukraine]. Vykhidnyi document Ministerstva oborony Ukrainy, 154/z/84, 8 serpnia 2019 r. 34 s. [in Ukrainian].
2. Andriianova N. (2020) Vilne volodinia anhliiskoiu movoiu viiskovosluzhbovtsiv Zbroinykh Syl Ukrainy zaporuka sylnoi yevropeiskoi armii. [Fluency in English of the Ukrainian military is a guaranty of strong European Army]. Viiskova osvita. Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy, № 1 (41), 2020, s. 18–24. [in Ukrainian].
3. Andriianova N., Velychko O., Kashchuk K. (2020) Analiz suchasnykh mizhnarodnykh metodyk otsiniuvania rivnia volodinnia inozemnoiu movoiu [Analysis of modern international methods of evaluation of the proficiency level in foreign language]. Viiskova osvita. Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy, № 1 (41), 2020, s. 25–34. [in Ukrainian].
4. Batyshcheva H., Kuznietsova N., Petrukhin V. (2019) Inshomovna profesiina kompetentnist u kursantiv viiskovoho zakladu vyshchoi osvity: sotsiolingvistychnyi pidkhid. [Foreign language professional competence of cadets of a military institution of higher education: a sociolinguistic approach]. Mova i suspilstvo. 2019. № 10. S. 156–163. [in Ukrainian].
5. Berezneva I. (2022) The Organization of a Foreign Language Distance Learning in Quarantine During the Postmodern Era./ Povoroznyuk, R., Tonkonoh, N., Sobkov, Y., Berezneva I., Trebyk, O., & Gembaruk, A.//Postmodern Openings, 13(1 Sup1), 494-508. <https://doi.org/10.18662/po/13.1Sup1/438>. [in Ukrainian].
6. Velychko O. (2016) Upravlinski vymohy do zmistu inshomovnoi kompetentnosti viiskovykh fakhivtsiv u protsesi yikh pidhotovky [Management requirements for the content of foreign language proficiency of military specialists in the course of their professional training]. Viiskova osvita. Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy, 2016. № 2, s. 25–32. [in Ukrainian].
7. Lahodynskyi O. (2019) Inshomovna pidhotovka u zbroinykh sylakh Spoluchenykh Shtativ Ameryky ta Velykoi Brytanii: dosvid dlia Ukrainy [Foreign languages training in the Armed Forces of the United States and United Kingdom: experience for Ukraine]. Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Seria: pedahohichni nauky. 2019. Vyp. 3, s. 164–179. DOI: 10.32453/pedzbirnyk.v18i3.78 [in Ukrainian].
8. Semenenko L., Tselishchev I., Polyvoda M. (2017) Osnovni metodychni osoblyvosti evoliutsii vykladannia inozemnykh mov v vyshchyyh viiskovykh navchalnykh zakladah (analiz ta otsinka ih efektyvnosti v period 1950–2017 rr.) [The main methodological features of teaching foreign languages in the higher military education institutions (analysis and evaluation of their effectiveness in the period 1950-2017)]. Viiskova akademiia, m. Odesa, № 2 (8), s. 178–186 [in Ukrainian].
9. Tkachuk P. (2006) Movna pidhotovka viiskovykh fakhivtsiv – postup na shliakhu do yevrointehratsii [Language training of military specialists – progress towards European integration]. Visnyk Natsionalnokho universytetu “Lvivska politehnika”. 2006, № 572, s. 113–116 [in Ukrainian].
10. Chyrva A. (2008) Udoskonalennia sustemy movnoi pidgotovky testuvannia slukhachiv ta kursantiv vyshchyyh viiskovykh navchalnykh zakladiv [Improving of language training system and language testing of students and cadets in higher military educational institutions]. Ivan Ogienko I suchasna nauka ta osvita, S. 198–207. [in Ukrainian].
11. Defence Education Enhancement Programme (2020) Key facts and procedures. North Atlantic Council. Partnerships and Cooperative Security Committee. Notice AC/340-N(2020)0092 (R). 15 June 2020. 17 p.
12. Stolberg A., Johnson S., Kupe L. (2018) Building Partner-Nation Capacity Through the Defense Education Enhancement Program. Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2018. <https://www.rand.org/pubs/perspectives/PE286.html>. 21 p.
13. DEEP Ukraine (2020) Report on the 9th Clearing House on Defence Education held online 14-22 September 2020. Notice AC/340-N(2020)0054 (R). 6 October 2020. 39 p.
14. Rao C. S. (2020) Trends in the Theories of Language Learning and Methods of Teaching. Journal for Research Scholars and Professionals of English Language Teaching. 19(4), P. 1–8.
15. Whittaker C. (2013) Introduction. Blended Learning in English Language Teaching: Course Design and Implementation. British Council, 2013, P. 8–23